

Szakemberhiány szab gátat az autoimmun betegségek korai felfedezésének

Párban a reumatológia és immunológia

FOTÓ: SZUCHER ERVIN

Az autoimmun betegségek krónikusak, gyógyíthatatlanok, komoly fájdalmakkal és pszichés terheléssel járnak. Kordában tarthatók, amennyiben időben sikerül elkezdni a kezelést. Nem túl bonyolult felfedezni őket, de diagnosztizálásuk komoly szakértelmet igényel. Mind Magyarországon, mind Romániában ez jelenti a legnagyobb gondot.

A legfrissebb statisztikák szerint az Európai Unióban a lakosság 10 százaléka, azaz mintegy hatvanmillió személy szenved valamilyen autoimmun betegségben. Azon túl, hogy szakemberhiány miatt nagyon sok beteget csak későn sikerül diagnosztizálni, Romániában az országos biztosítópénztár is megkeseríti a páciensek életét. „Sajnos az egészségügyi biztosító nem téríti meg sem a laborvizsgálatok, sem a genetikai tesztek költségeit. Ez utóbbi 450 és 600 lej között mozog” – hívja fel a figyelmet Rozalia Lăpădatu, az Autoimmun Betegségekben Szenvedő Páciensek Egyesületének (APAA) elnöke.

Két csoportra osztott betegségek

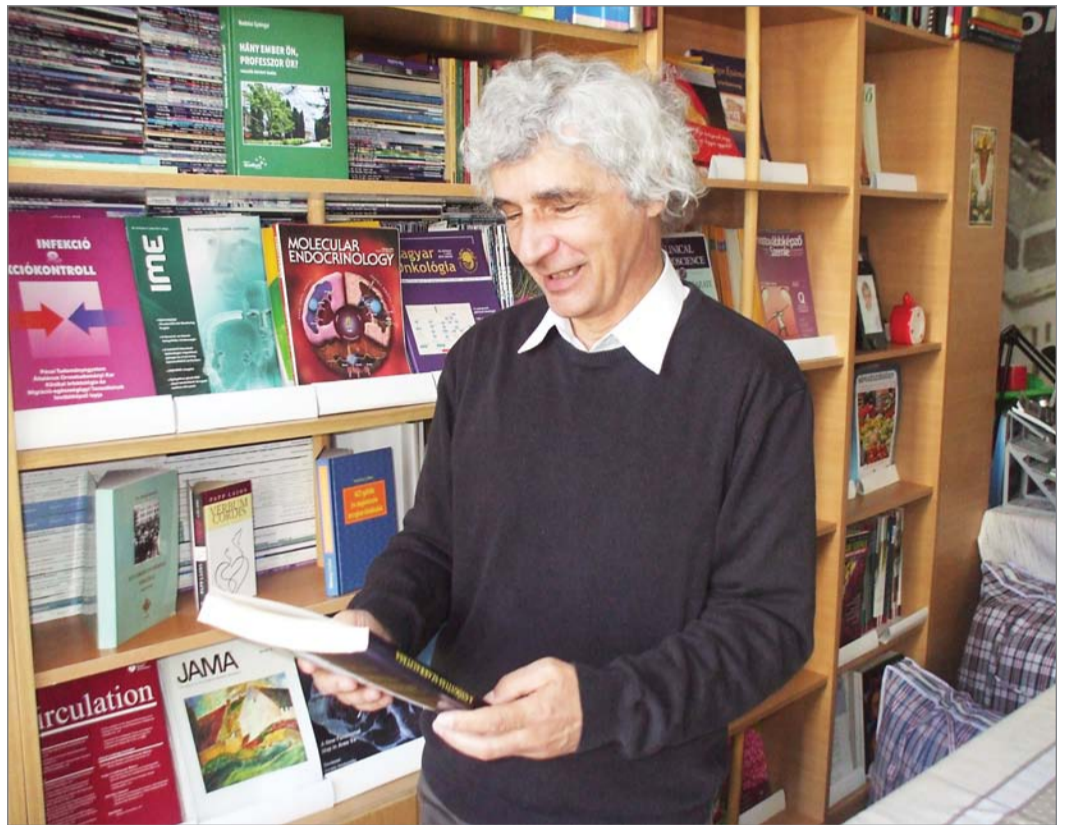
Az autoimmun betegségeket két nagy csoportra osztják. Az elsőbe tartozó szisztémás autoimmun betegségeknél több szervrendszer érintett, különböző helyeken. Ezek jól körülhatárolt kórképek, nem sok, mintegy tucat, mégis sokakat érint. Ezeket a reumatológusok kezelik. A második kategóriába sorolt, úgynevezett szervspecifikus autoimmun betegségeknél csak egy-egy szerv betegszik meg. Utóbbi eseteket – a megbetegedett szervtől függően – a különféle szakterületek látják el. Így például a gyakran számító pajzsmirigy rendellenesség, a Basedow-kór endokrinológusok-

hoz tartozik, de vannak a májnak, a vesének, a tüdőnek, vagy az idegrendszernek is klasszikus autoimmun betegségei.

A szakemberek mintegy fél évszázaddal ezelőtt ismerték fel, hogy a reumatológia és az immunológia párban jár, azaz a gyulladásos megbetegedéseknek van immunológiai vonatkozása is. Az 1960-as évekig a szisztémás autoimmun kórképekkel jelentkezők gondozása szétszórta, megosztott volt: foglalkoztak velük bőrgyógyászok, belgyógyászok, angiológusok és, természetesen, reumatológusok is. „Mára Nyugat-Európában, Amerikában és Japánban is kialakult trenddé vált, hogy a betegek a reumatológiai klinikákra mennek, ugyanis felismerték, hogy speciális szakértelem és koordináció szükséges ezekhez a betegekhez, mert sok a problémás szervrendszerük. A reumatológusok képzése is eszerint zajlik” – mondja lapunknak dr. Czirják László professzor, a Pécsi Tudományegyetem Immunológiai és Reumatológiai Klinikájának igazgatója.

Szakember kell a diagnosztizáláshoz

Az autoimmun betegségeket mégsem könnyű bárkinek diagnosztizálni. A páciens sokszor évekig rendelőlől rendelőbe kilincsel, számos orvost keres fel, amíg valaki felfedezi, hogy

Czirják László professzor szerint a diagnózis késése komoly gondot okozhat a betegek

lényegében miben is szenved. „Sajnos az elmúlt évtizedek orvosképzésének egyik hiányossága miatt számos olyan kolléga van, aki egyszerűen nem ismeri fel a kezdeti tüneteket. A diagnózis késése pedig komoly gondot jelenthet, hisz a beteg kezelése már korántsem olyan egyszerű, mint a kezdeti fázisban” – állítja a pécsi professzor. A volt szocialista országokban – így Magyarországon és Romániában is – a szakemberhiány egyre nagyobb méretet ölt. „Bennünket ez különösen sújt, mert ha nő a várakozási idő, amíg a belgyógyászhoz vagy a reumatológushoz kerül a beteg, elveszítjük azt a nagyon értékes periódust, amikor még korán, hatékonyan el

lehet kezdeni a kezelést. Éppen ezért nagyon arisztokratikus, és Magyarországon szokatlan módon úgy járunk el, hogy faxon kérjük a betegek beutalását, egy-két mondatos indoklással. Ha ebből az látszik, hogy egy induló szisztémás betegségről van szó, akkor azt a beteget előre vesszük, és egy-két-három munkanapon belül megnézzük” – mondja Czirják László. Romániában még nem sikerült megtalálni ezt a kikaput. Rozalia Lăpădatu szerint a bürokrácia nem ismer sürgősségi eseteket.

Egyébiránt nagyon nehéz választ találni arra a kérdésre, hogy mitől függ, hogy az egész szervezet érintett lesz-e az autoimmunitásban, vagy sem.

Czirják professzor szerint mindenképpen számolni kell egy alapszintű genetikai hajlammal, amit úgy kell elképzelni, hogy több tucat gén eltérései kombinálódnak egy-egy betegségnél. A környezeti ártalmak is szerepet játszanak a kialakulásában, ami lehet fertőzés, vegyszer, vagy egyéb. „Ez egy nagyon komplex, sok tényezős játszma, ezért is van az, hogy a szisztémás autoimmun betegségek nagyon egyediek és változatosak. Minden kórkép más és más, ezért a nagy betegségcsoportokon belül alcsoportokat alakítottunk ki, amelyeknek a kezelése eltérő” – magyarázza a pécsi orvosprofesszor.

SZUCHER ERVIN

Tengerpart, sóbánya, sószoba: tényleg gyógyít a sós levegő

FOTÓ: BARABÁS ÁKOS

A sós levegő nagyon jó kiegészítő kezelést jelent számos légzőszervi megbetegedés esetén – mondta el Fodor István fül-orr-gégész főorvos, a Csíkszeredai Megyei Sürgősségi Kórház fül-orr-gégészeti osztályának vezetője.

Közismert, hogy a sós levegő több légúti megbetegedés esetén segít, a tengerpartot, a sósvízes üdülőhelyeket és a sóbányákkal rendelkező településeket nagyon sokan keresik fel azzal a céllal, hogy a gyerekek makacsul visszatérő náthájára vagy épp a felnőttek asztmájára találjanak enyhülést. A légúti nyálkahártya „szereti” a sós levegőt, ez pozitív hatással van a légutakra – kezdte ismertetőjét a szakember. Rámutatott, ez régóta ismert, a sós levegő jótékony hatásáról már az ókori görögök is tudtak, és ajánlották is a sós levegőt különböző légúti betegségekre. Később arra figyeltek fel, hogy a sóbányászoknál nagyon ritka volt a légúti megbetegedés,

10-12 napos kúrát érdemes tartani a sóbányában

ezen megfigyelésre alapozódott aztán a különböző sóterápiák kifejlesztése.

Gyerekek és felnőttek számára is a felső légúti góccok, az asztma és az allergiás folyamatok,

a hörghurutok, a mandulagyulladás, valamint az orrnyálkahártya, a melléküregek, az arcüreg gyulladásainak kiegészítő kezelésében hatásos a sós levegő – sorolta a főorvos. Hang-

súlyozta, nem minden gyógykezelés helyettesíthető ezzel, de nagyon jó kiegészítő kezelés lehet. A koncentráltan sós levegőből, tengerparton, sóbányában, sószobában a sókristályok apró, mikron méretű és annál kisebb részecskéi kerülnek be a légutakba. Ezek az apró részecskék folyadékot, vizet vonzanak az érintett területre, ezzel elősegítik a nyák vagy a kóros váladék ürítését. Fokozzák ugyanakkor a helyi immunitást is, szerepet játszanak a mérgeanyagok, illetve a különböző baktériumok kiűrésében – ismertette a fül-orr-gégész szakember. Mint mondta, két év alatt nem ajánlják kisgyermek sóbányába vitelét, mert nekik még fejletlen a légzőrendszerük, de más ellenjavallat nincs. Tengerpartra lehet vinni két év alatti gyereket is. A főorvos rámutatott, a sóbányákban nagyon stabil hőmérséklet, állandó páratartalmú levegő van, amelyben magas a sókoncentráció, és amely nem

tartalmaz kórokozókat. Ugyanakkor nincs légáramlat – ez mind hozzájárul a légúti problémák javulásához. A sós levegő jótékony hatását kúraszerűen ajánlott kihasználni.

A főorvos azt tanácsolja, gyermekeknek 10-12 napos kúrát érdemes tartani, felnőttek számára többet is lehet a sós levegőn tartózkodni. Ha azonban valaki nem tud ilyen hosszú időre menni tengerpartra, sóbányába, akkor egy hétre, öt-hét napra is érdemes menni, a sós levegő kifejti a hatását. Minden, ami párasítja, sóval telíti a levegőt, az jótékony hatású a légutakra, így az otthoni párologtatók, sólámpák, sószobák is. A fül-orr-gégész ugyanakkor figyelmeztetett arra, hogy akkut légúti betegséggel ne vigyenek gyerekeket sószobába, ugyanis beviszik a kórokozókat a viszonylag kis légtérbe, és ezzel megbetegíthetik a többi gyereket.

R. KISS EDIT